

## צור עוזי

מתוך מוסף גלריה, עיתון הארץ, פורסם בתאריך- 06.11.2009

צבי לחמן - דיוקן ועצמי, גלריה אלון שגב, תל-אביב ראשית יש לברך על הצגתה של תערוכת פיסול בגלריה פרטית - מאורע נדיר בעולם האמנות הישראלי, כאילו האיסור המקראי עדיין מטיל את חתתו על האמנות המקומית. הפיסול של צבי לחמן, אחד המאסטרים הבודדים בפיסול הישראלי, איננו פורץ דרך או חדשני אך הוא בעל משקל סגולי פלסטי ואנושי, המעניק לו את מקומו בשדה האמנות ובמיוחד בפיסול הישראלי. יצירתו מנהלת דו-שיח בין האישי וההומני לפיסול הקלאסי. לחמן כמו מכרסם בשלמות העל-אנושית, הלא-יהודית, גורע ממנו את ה"יהודי" - והתהליך הזה בורא ניגוד בעל כוח ומבע הניתק מהלוקאלי אל הכלל אנושי. בפנית החלל הפנימי ניצב הפסל "דיוקן עצמי: אני עיוור". זה פסל "לא גמור", העשוי ממתילי שעווה חומה שהומסו חלקית לעשות את הראש הזה, המהפנט כחור שחור, חורבות המרכיבות ומפרקות את מסת הראש. בתום התערוכה לחמן ייצור מפסל השעווה תבנית יציקה, וייצוק לתוכה את הארד הנוזלי, שיתקשה בה. בשאר הפסלים ה"גמורים" בתערוכה אפשר לחוש בניגוד הבסיסי היצוק בהם, בינם לבין הפסל העיוור, ניגוד המכיל את הניגוד הסגנוני של לחמן בין האישי והאנושי לקלאסי, לאותה שלמות פגאנית. כאמנים רבים לפניו, לחמן מתמודד עם הנושא הקרוב אליו, "דיוקן עצמי". אך הוא גם מרחיב ומשליך מהאני הפרטי אל הקרובים אליו, אל האב והאם ואל דמותו כילד או ילדו שלו, אלה שעשו אותו ואלה שעשה, ההופכים כלי לממש בו את דיוקנו העצמי. זו גם הדרך להתמודד עם חרדות קיומיות, כעיוורון, הפחד הקמאי ביותר של האמן הפלסטי. ב"דיוקן עצמי: אני" האם והבן היו לאחד מבעד לבשר הנלוש, ה"לא גמור", באהבה המושקעת בתווים ההולכים ומתפוגגים אל החידלון. ב"דיוקן עצמי: כאב" הבן היה לאביו ולבנו שלו, שבתורו עתיד לתפוס את מקומו בשרשרת האנושית, והפסל מפוסל בהתאם בראשוניות אישית והיולית. "דיוקן עצמי: ילד" הוא אולי הפסל המביע מכולם. זה ילד מזדקן, שפניו מצולקים ונגרעים כבר מהיווצרם, ויש בו מנצחיותו של אלכסנדר הגדול. החלק המרתק בפסליו של לחמן הם דווקא עורפי הפסלים; שם מגיע המבע הפלסטי לשיאו והעורפים נדמים לחפירות ארכיאולוגיות או לאתר בנייה שפיגומיו קרסו. לע?ים נבקע בכיור הראש פתח, שבר, חלון אל אפולולית הפנים ואל אור הפורץ מהצד הנגדי. הבקעים חושפים טפח מאופן עשיית הפסל ואת פגיעותו האנושית.